

Roulettan gongur

- og tummilskrúvan tykist at hava drúgvan skrivugang skrivar Heri Mohr í "Sjónarmið" í dag

Fólk við vanligum viti og skili hava í longri tíð dugað at sæð hvønn veg tað bar, og tey hava ikki sørt stúrt fyri tí rúðuleika og ræðuleika, sum við meldurriðamegi fór at taka okkum av fótum og lemja alt okkara samfelag orsakað av tí figgarliga politikki, sum skiftandi landsstýri og okkara fólkavaldu lögtingsmenn hava rikið í nógv ár. Ein politikkur, sum føroyskur og danskur serkunnleiki í figgjarlógum áhaldandi hevur ávarað um og spátt ringan enda, varð annað skinn ikki tikið um bak.

Men tíverri, okkara politikarar tyktust ikki at láta um vón, tí í teirra sorgleysu matadorkendu spælaratíveru gekk tann sosiala, radikala, liberala, orala planøkonomiska löggevingin sum fótur í hosu.

So seint sum í 1988 vóru tí flest allir føroyingar greiðir yvir, at nú stóðu vit á tromini til katastrofu, at tað figgarliga stóð hjá tí illa trevsaða Palliba hekk í einu tunnum tráði, og at allar árar skuldu leggjast út til tungan rður:

«.....
boðabrot um flesjar og sker,
sjóaródn, hav og gjálv og gerð -
- alt í sort og sor -
- myrkur og niður og norð -
- mein eru mannakor -»
(J. H. O. D.)

Men hvørji hyggjuráð høvdu landsins kosnu menn at taka til?

Jú:

1. Nakrar fáar dagar aftan á at landsstýrið síðst í mai mánað 1988 hevði á-sannað, at skandalan inni á Skála Skipasmiðju var veruleiki, og tað var sannlíkt, at hon fór at kosta skattaborgarunum ótaldar milliúnir, kunngjórði landsstýri eina lög-

tungstóg um lán til tunnil um Vestmannasund.

Við hesi lóg heimilaðu 31 lögtingsmenn landsstýrinum landskassans vegna at taka lán til gerð av undirsjóvartunni um Vestmannasund við hartil hoyrandi vegagerð við upp til 200 milliúnir krónur.

Løgtingið viðtók lógina við landsstýrisins viðmerking um, at »ynski um fast samband um Vestmannasund hevur verið frammi av og á seinastu 10-15 ár«.

Uttan nakað drál varð farið undir arbeiðið, og upp á stutta tíð vórðu 45 milliúnir krónur oystar í eitt hol í tí vökru náttúruni norðuri í Leynum, áðrenn arbeiðið varð steðgað eins bráðliga sum tað varð byrjað.

Men landsstýrismenn, sum alment hava bedýrað, at skattaborgarin ongantíð skuldi gjalda nakað fyri undirsjóvartunnilin, hava um ikki annað so moralska skyldu at greiða skattaborgarunum frá, hvør ið skal afturgjalda tað upptikna lánið ella tað, sum er brúkt av tí.

2. Umleið somu tíð kunngjórði landsstýrið eina lögtingslóg um lán/serlán til fiskifør.

Við hesi lóg heimilaðu 27 lögtingsmenn landsstýrinum landskassans vegna at læna upp til 150 milliúnir krónur at nýta til fiskifør, sum vóru í trongstøðu vegna manandi broytingar í rakstrargrundarlági teirra.

Sambært landskassans rokskapi vórðu umleið 127 milliúnir útgoldnar í serlánum, sum í flestu førum ongantíð komu aftur í landskassan.

3. Í figgjarlógini 1988 játtaði lögtingið 40 milliúnir krónur til endurgjald fyri upphøgging av »heimsins mest framkomna fiskiflota«, sum skattaborgarin frammanundan hevði stuðlað við studningum, lánum og veðhaldum.

Á sumri sama árið kunngjórði landsstýrið eina lögtingslóg um lán til endurgjald fyri upphøgging av nevndu skipum. Samsvarandi hesi lóg kundu lánast 30 milliúnir til endamálið. Framhaldandi til upphøgging játtaði lögtingið 35 milliúnir í 1989 og 50 milliúnir í 1990.

At hesi »upphøggu« skip í stóran mun høvdu farið úr flotanum uttan almenna hjálp, er væl ongín ivi um, men neyðars Palliba, hann má sanna, at ótøkk er verðsins lön, tí at tað, sum hann so væl og virðiliga hevði stuðlað, slapp hann at beina burtur við at gjalda 155 milliúnir. Hetta má sigast at vera moralur á sera lágum støði.

« * * * * *
Og so komu boðini 6. oktober 1992 frá táverandi og fyrrverandi lögmonnum, at Føroyum var kolera ella pest farin at ganga.

... men roulettan gongur, og tummilskrúvan tykist at hava drúgvan skrivugang.

Heri Mohr

Lesarabrøv

Eru tit svakir?

Mong eru dømini í heimsøguni um niðurdurdirkomnar tjóðir, ið hava bjóðað figgindanum vælkomnum. Ja, enn tá nazisar eru bodnir vælkomnir av undirbrotligum stjórnunum.

Hvat fer fram her á landi just í hesum døgum? Jú, mánadagin 15. nov. kemur veldug bretsk sonevnd »oljuserfrøðinganevnd« og skal gista her til hósdagin 18.

Er veruliga nakar í hesum landi so bláoygdur at trúgva, at hetta er ein sendinevnd, sum vitjar okkara niðurdurdirkomna land einans av filantropiskum orsökum? Helst eru fleiri, sum halda tað.

Talan er um einki minni enn størsta figginda Føroya innan komandi oljuvinnu, sum kemur at snodda. Teir vita, at føroyingar búskaparlaga eru á knønum og fara at ganga við til alt.

Bert fáar mánaðir eftir at bretar sendu amerikanski skip 17 fjórðingar inn um føroyskt mark at gera kriminellar seismiskar kanningar, eru teir so nasadjarvir at koma at »vitja« okkum, helst leggja okkum lag á, geva kkom góð ráð eini komandi oljuvinnu viðvíkjandi.

Onkur trýr helst hesum mæslu. Men vita skal alt Føroya fólk, at hetta er enn ein av nógvum ráðagerðum móti Føroyum.

Vit hava einki sum helst at tosa við figgindan um. Ein figginda, sum hevur eittans endamálið. At fáa sum mest burtur úr føroysku oljun. Alt annað er tvælt. Teir koma ikki mansterkir fyri at hjálpa okkum. Hugs bert um tey órimuliga marknaðarkrov, teir seta okkum, just fyri at tryggja sær sjálvum oljuna.

Her í Norðurlondum er staðfest, at danir finga ta vánaligastu oljuavtaluna við útlend-

ingar, meðan norðmenn finga tað bestu.

Vert er eisini at bita merki í, at í »Frágreiðingini frá Oljuráðgevingarnevnd Landsstýrisins« verður at kalla alt nevnt, uttan tað mest sentrala, nevniliga bytusiðurskiftið millum Føroyar og onnur lond. T.v.s., at vit skulu neyvan rokna við eitt nú at fáa eina helvt um helvt avtalu. Heldur kunnu vit rokna við at fáa kanska eitt promillu av úrtøkuni, meðan bretar fara avstað við restini.

Sannleikin er tann, danskir kapitalistar hava niðurbundið okkum. Tí koma bretar nú at tosa við okkum. Løgting og landsstýri hava als einki vald, hóast lögtingsmenn tvætla tómt tos í dagavis í svarta sjónleikarhúsinum á Tinghúsvellinum. Valdið er í Bruxelles.

Seismiskar kanningar verða gjørdar, og tær verða seldar til hægstbjóðandi. Neyvan eru nevndu kanningar, sum av tilvild vórðu uppdagaðar teir einastu, sum fremmand lond - helst bretar - hava gjørt innan mark okkara.

Vit mugund - ikki í morgin - gera okkum púra greitt, at oljan fer ikki at bjarga okkum burtur úr nakrari kreppu. Tað kann einans eitt nýtt samfelag gera.

Kanska onkur minnist aftur til 1974, tá heimsumfatandi olju-»kreppa« var (hóast hetta var ein fiktiv kreppa). Her á landi sluppu privatbilar ikki at koyra sundag og eftir kløkk-an 6 á kvøldi. Sundadagur sást tú úti á gøtunum fólk spáka, sum tú helt vera deyð fyri fleiri árm síðani. Tá kom undan kavi, at USA við sínum ómetalliga oljuríkðemi í mest møguligan mun goymdi sína olju, og heldur nýtti olju úr Miðeystri. Tað var umráðandi at nýta fremmanda olju fyrst. Tá hon er uppi, hevur USA sína egnu olju.

Hvi gera vit ikki tað sama? Tað er vitleyst at hugsa sær, at vit, sum figgarliga liggja á knønum undir danska yvirvaldinum og eru á veg inn í EF, sum ein dansk blindgømr, skulu fáa eina avtalu, sum hjálpar nakað sum helst upp á sundursorlaða búskapin. Vit eiga at goyma okkara olju nógv ár fram í tíðina. Vit skylda okkara langommu- og langabbabørnum hetta fyri tær búskaparlugu brotsgerðir, sum okkara kraddarar og spekulantar hava fram í navni hálovaða marknaðarbúskaparsins.

Vit kunnu einans loysa kreppuna sum ein sjálvstøðug tjóð, har fólk og ikki spekulantar, stýra landinum.

Latið oljuna liggja, har hon er, so at eftirkomarar okkara kunnu eiga hana afturfyri tær ræðuligu brotsgerðir, okkara spekulantar hava fram. Bretar hava vit einki at tosa við um, hvat olju viðvíkur. Teir vóru skjóttir at gloyma tómu lyftu Churchills til føroyingar eftir Annan Heimsbardaga.

Arnbjörn R. Thomsen

BILLUTIR

útvegast til
**FLEST ALLAR
BILAR**

Fa. BILLUTIR

Tlf.
21605

Fax.
21666